

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ КИЇВСЬКИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ФІЛОСОФСЬКИЙ ФАКУЛЬТЕТ
НАУКОВИЙ ПАРК "КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА"

МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ

**"ПЕРШІ ТАНЧЕРІВСЬКІ ЧИТАННЯ:
"МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО
РЕЛІГІЄЗНАВСТВА"**

(26 жовтня 2015 р.)

МАТЕРІАЛИ ДОПОВІДЕЙ ТА ВИСТУПІВ

Київ - 2015

Редакційна колегія: А. Є. Конверський, д-р філос. наук, проф., акад. НАН України (голова); Є. А. Харьковщенко, д-р філос. наук, проф. (заст. голови); В. А. Бугров, канд. філос. наук, проф.; І. С. Добронравова, д-р філос. наук, проф.; Д. В. Непіта, д-р політ. наук, доц.; М. І. Обухиний, д-р політ. наук, проф.; В. І. Панченко, д-р філос. наук, проф.; А. О. Пригетьчук, канд. філос. наук, проф.; С. В. Руденко, д-р філос. наук, доц.; М. Ю. Русин, канд. філос. наук, проф.; Я. А. Соболевський, канд. філос. наук (відп. секр.); В. А. Титаренко, канд. філос. наук, проф.; В. Ф. Цвиш, д-р політ. наук, проф.; Л. О. Шашкова, д-р філос. наук, проф.; П. П. Шляхтун, д-р філос. наук, проф.; В. І. Чернок, генеральний директор Корпорації "Науковий парк Київський університет імені Тараса Шевченка"

Рекомендовано до друку

вченою радою філософського факультету
(протокол № 3 від 28 вересня 2015 року)

Перші танчерівські читання: "Методологічні проблеми сучасного релігієзнавства" Міжнародна наукова конференція, "Перші танчерівські читання: "Методологічні проблеми сучасного релігієзнавства"¹ 26 жовтня 2015 р.: [Матеріали доповідей та виступів] / редкол.: А. Є. Конверський [та ін.]. – К.: ТОВ «ВАДЕКС», 2015.

Адреса редакційної колегії: 01601, Київ, вул. Володимирська, 60, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, філософський факультет; (38044) 239 31 94

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, власних імен та інших відомостей. Редакція залишає за собою право скорочувати та редагувати подані матеріали. Рукописи та дискети не повертаються.

© Київський національний університет імені Тараса Шевченка.

Секція

"СУЧАСНА ФІЛОСОФІЯ ТА ФЕНОМЕНОЛОГІЯ РЕЛІГІЇ"

О. Г. Борлінікова, канд. філос. наук, доц., КНУТШ, Київ
borlinkova.olena@ukr.net

ФЕНОМЕН ВЗАЄМОДІЇ РЕЛІГІЇ І ПОЛІТИКИ В ІСТОРИЧНОМУ І ФІЛОСОФСЬКОМУ ДИСКУРСІ

Своєрідність ситуації з дослідженням взаємодії релігії і політики полягає в тому, що при очевидній і неперехідній, прискіпливій і неослабній увазі та незгасаючому інтересі філософії та релігієзнавства до феномену функціонування релігії в соціумі протягом тисячоліть (від часів античної філософської архаїки до найновітніших філософських теоретичних конструктів ХХІ-го століття) ця проблема так і залишається проблемою. Проблема взаємодії релігії і політики пов'язана з укоріненістю людини в соціальних, благодатних і творчо первозданих сферах осмисленого буття. То чим же є взаємодія релігії і політики? Якщо ми прагнемо пізнавати дещо на рівні сутності, на рівні науки (а не на рівні видимості, гадки, удаваності, ілюзії, помилки тощо) – необхідно планувати і знати і знай свій предмет (об'єкт) як співвідношення протилежностей єдиної сутності, як здійснювану діалектичну суперечність. У нашому випадку: як результати і як тенденцію, яка до цього призвела. Іншими словами, розпочинаючи дослідження феномену взаємодії релігії і політики, необхідно пам'ятати, що сьогоденніший рівень уявлень та філософських, рефлексій з приводу неї – це той результат, який залишив за собою вже більш ніж двохтисячолітню традицію спроб її філософського осмислення.

Вихідними категоріями у філософському розумінні взаємодії релігії і політики, як двох фундаментальних основ релігійно-політичних відносин, є категорії "природа релігії" та "природа політики". Перша з яких подається як багатостолітня традиція осягнення релігійного досвіду, релігійного життя, служіння Богові, церковної реальності, тайнств і містичних культів. А друга – як багатогранне, інклюзивне явище, яке активно "впливається" в інші, окрім політичної, суспільні сфери та стає домінантною розвитуку суспільства.

Аналіз природи релігії і політики з точки зору релігійної філософії дозволяє зробити висновок про те, що релігія і політика співвідносяться як ціле та частина. Так, Л.П. Карсавін наголошує: "Церква не може бути виділена від держави, бо Церква вже містить у собі державу: її поняття догматично ширше, ніж поняття кліру та політичного ества мряні" [Карсавин Л.П. Путь православия / Л.П. Карсавин – М.: ООО "Издательство

ЗМІСТ

Секція 1.

"СУЧАСНА ФІЛОСОФІЯ ТА ФЕНОМЕНОЛОГІЯ РЕЛІГІЇ"

Бортнікова О. Г. ФЕНОМЕН ВЗАЄМОДІЇ РЕЛІГІЇ І ПОЛІТИКИ В ІСТОРИЧНОМУ І ФІЛОСОФСЬКОМУ ДИСКУРСІ.....	3
Козленко В. М. НІКЛАС ЛУМАН ТА ЙОГО "КОМУНІКАТИВНА МОДЕЛЬ" СУСПІЛЬСТВА ЯК МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ РЕЛІГІЇ.....	5
Панич О. І. "НАУКОВИЙ АТЕІЗМ" ЯК КУЛЬТУРНА СИСТЕМА.....	7
Пасічник О. С. САКРАЛЬНА ФУНКЦІЯ ХЛІБА ПРИ СВАТАННІ.....	10
Пілецький Є. А. "МАГІЧНЕ СУСПІЛЬСТВО "РУСЬКОГО МІРА".....	12
Сарапін О. В. ПРЕЗЕНТАЦІЯ БІНАРНОЇ КЛАСИФІКАЦІЇ РЕЛІГІЙ.....	14
Сороченко Є. Д. РЕЛІГІОВЕДЕННЯ І ТЕОЛОГІЯ. ПРОБЛЕМАТИКА МЕТОДОЛОГІИ РЕЛІГІОВЕДЕННЯ.....	15
Хлопук О. В. ОНТОЛОГІЧНИЙ СТАТУС ПЕРВОРІДНОГО ГРІХА.....	17
Чувашова Д. Д. АНТИЧНИЙ ЖІНОЧИЙ ПАНДЕМОНІУМ ТА ЙОГО СУЧАСНІ МОДИФІКАЦІЇ.....	19
Шаврина І. В. ВПЛИВ РЕЛІГІЙНИХ І НЕРЕЛІГІЙНИХ ЦІННОСТЕЙ НА ПРОЦЕС СТАНОВЛЕННЯ ЛЮДИНИ.....	22

Секція 2.

"НОВІТНІ ДОСЛІДЖЕННЯ В ЦАРИНІ ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ РЕЛІГІЇ"

Авдєнков А. Н. ПРАВЕСЛАВІЕ, КАТОЛИЦИЗМ І ЛІБЕРАЛЬНА ІДЕОЛОГІЯ: ОПИТ СОВМЕСТНОГО СУЩЕСТВОВАНИЯ В УСЛОВИЯХ ПОСТСЕКУЛЯРНОГО ОБЩЕСТВА.....	25
Буряк Н. Б. ОСМИСЛЕННЯ ЕРІХОМ ФРОМММ ДЗЕН БУДДИЗМУ.....	27
Задоянчук О. О. МЕДІАТИЗАЦІЯ РЕЛІГІЇ: УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ.....	32
Кисельов О. С. ЩО ТАКЕ ДЕСЕКУЛЯРИЗАЦІЯ?.....	33
Лавринович О. А. ПРОБЛЕМА СПІВВІДНОШЕННЯ МІСТИЧНОГО, РЕЛІГІЙНОГО ТА ТРАНСПЕРСОНАЛЬНОГО ДОСВІДІВ.....	35
Липиш Л. М. ПРОБЛЕМИ СЕКУЛЯРИЗАЦІИ В СОЦІОЛОГІИ РЕЛІГІИ.....	37
Мартич Р. В. ВІДНОШЕННЯ РЕЛІГІЙНИХ МИСЛИТЕЛІВ ДО ПРОБЛЕМ БІОЕТИКИ: ПРАВООСЛАВНИЙ ДИСКУРС.....	40
Циук Н. В. МЕТААНТРОПОЛОГІЯ І СИХАЗМУ.....	42
Предко Д. Є. КОНЦЕПТ "ПЕРЕЖИВАННЯ" У КОНТЕКСТІ СМИСЛОВИХ ВИМІРІВ.....	45
Предко О. І. ІДЕЯ "ВНУТРІШНЬОЇ ЛЮДИНИ" В НІМЕЦЬКІЙ МІСТИЦІ.....	47
Присукхін С. І. ФЕНОМЕН ЛЮДСЬКОГО ШАСТЯ В СВІТЛІ НЕОТОМІСТСЬКОГО ВЧЕННЯ СВ. ІВАНА ПАВЛА ІІ.....	50

ЗМІСТ

Секція 1.

"СУЧАСНА ФІЛОСОФІЯ ТА ФЕНОМЕНОЛОГІЯ РЕЛІГІЇ"

Бортнікова О. Г. ФЕНОМЕН ВЗАЄМОДІЇ РЕЛІГІЇ І ПОЛІТИКИ В ІСТОРИЧНОМУ І ФІЛОСОФСЬКОМУ ДИСКУРСІ.....	3
Козленко В. М. НІКІТАС ЛУМАН ТА ЙОГО "КОМУНІКАТИВНА МОДЕЛЬ" СУСПІЛЬСТВА ЯК МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ РЕЛІГІЇ.....	5
Панич О. І. "НАУКОВИЙ АТЕІЗМ" ЯК КУЛЬТУРНА СИСТЕМА.....	7
Пасічник О. С. САКРАЛЬНА ФУНКЦІЯ ХЛІБА ПРИ СВАТАННІ.....	10
Пілецький Є. А. "МАТЧНЕ СУСПІЛЬСТВО "РУСЬКОГО МІРА".....	12
Сарапін О. В. ПРЕЗЕНТАЦІЯ БІНАРНОЇ КЛАСИФІКАЦІЇ РЕЛІГІЇ.....	14
Сороченко Є. Д. РЕЛІГІОВЕДЕННЯ І ТЕОЛОГІЯ. ПРОБЛЕМАТИКА МЕТОДОЛОГІЇ РЕЛІГІОВЕДЕННЯ.....	15
Хлопук О. В. ОНТОЛОГІЧНИЙ СТАТУС ПЕРВОРІДНОГО ГРІХА.....	17
Чувашова Д. Д. АНТИЧНИЙ ЖІНОЧИЙ ПАНДЕМОНІУМ ТА ЙОГО СУЧАСНІ МОДИФІКАЦІЇ.....	19
Шаврін І. В. ВПЛИВ РЕЛІГІЙНИХ І НЕРЕЛІГІЙНИХ ЦІННОСТЕЙ НА ПРОЦЕС СТАНОВЛЕННЯ ЛЮДИНИ.....	22

Секція 2.

"НОВІТНІ ДОСЛІДЖЕННЯ В ЦАРИНІ ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ РЕЛІГІЇ"

Авдєєнков А. Н. ПРАВОСЛАВНЕ, КАТОЛИЦИЗМ І ЛІБЕРАЛЬНА ІДЕОЛОГІЯ: ОПИТ СОВМЕСТНОГО СУЩЕСТВУВАННЯ В УСЛОВИЯХ ПОСТСЕКУЛЯРНОГО ОБЩЕСТВА.....	25
Буряк Н. Б. ОСМИСЛЕННЯ ЕРІХОМ ФРОМММОН ДЗЕН БУДДІЗМУ.....	27
Задоянчук О. О. МЕДІАТИЗАЦІЯ РЕЛІГІЇ: УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ.....	32
Кисельов О. С. ЩО ТАКЕ ДЕСЕКУЛЯРИЗАЦІЯ?.....	33
Лавринович О. А. ПРОБЛЕМА СПІВВІДНОШЕННЯ МІСТИЧНОГО, РЕЛІГІЙНОГО ТА ТРАНСПЕРСОНАЛЬНОГО ДОСВІДІВ.....	35
Липич Л. М. ПРОБЛЕМИ СЕКУЛЯРИЗАЦІЇ В СОЦІОЛОГІЇ РЕЛІГІЇ.....	37
Мартич Р. В. ВІДНОШЕННЯ РЕЛІГІЙНИХ МИСЛИТЕЛІВ ДО ПРОБЛЕМ ВІЄТИККИ: ПРАВΟΣЛАВНИЙ ДИСКУРС.....	40
Іщук Н. В. МЕТААНТРОПОЛОГІЯ ІСИХАЗМУ.....	42
Предко Д. Є. КОНЦЕПТ "ПЕРЕЖИВАННЯ" У КОНТЕКСТІ СМИСЛОВИХ ВИМІРІВ.....	45
Предко О. І. ІДЕЯ "ВНУТРІШНЬОЇ ЛЮДИНИ" В НІМЕЦЬКІЙ МІСТИЦІ.....	47
Присухін С. І. ФЕНОМЕН ЛЮДСЬКОГО ЩАСТЯ В СВІТЛІ НЕОТОМІСТСЬКОГО ВЧЕННЯ СВ. ІВАНА ПАВЛА ІІ.....	50

практичного осуществлення остається не проясненим.

Думається, що настало время вернуться уже известным концепциям секуляризации, разработанным в XX веке в ориентации на различные методологии: марксистскую, неомарксистскую, так называемые классические, неоклассические, альтернативные, критические и другие.

Как представляется, даже анализ так называемой религиозной экономики даст возможность понять, что религия давно стала одним из направлений ведения бизнеса.

*Р. В. Мартинч, канд. филол. наук,
Київський університет імені Бориса Грінченка, Київ
martichrystiana@bigmir.net*

ВІДНОШЕННЯ РЕЛІГІЙНИХ МИСЛИТЕЛІВ ДО ПРОБЛЕМ БІОЕТИКИ: ПРАВОСЛАВНИЙ ДИСКУРС.

На початку XXI ст. наука, як ніколи раніше, глибоко втручається в природу речей, у людську природу. Новітні комп'ютерні і біологічні технології стали основою творення людино штучних біологічних систем, штучного світу людської життєдіяльності. Водночас глобальні проблеми сучасності визначають проблематичність самого подальшого існування людського роду. Філософського осмислення в цих умовах потребує не лише феномен життя, а й смерті. Принаймні потрібні відповіді про міру дозволеного втручання людини, науки, технології у світ природи і культури, у свою власну природу.

У релігійних вченнях отців церкви передбачена участь людини в релігійному житті церкви, передбачена також її поведінка і вчинки, бачення навколишнього середовища і ставлення до нього, все обумовлено моральними та етичними засадами, чітко регламентованими православним віровченням. Саме етичність і моральність людини, її гуманність у ставленні до всього живого будуть актуальними завжди. Це стосується і сьогодні, коли з розвитком технологічного суспільства людина піддає себе знищенню. Цінність релігійних засад, зокрема православного віровчення, в тому, що воно обмежує моральну свавільність людини як в соціальній, так і в екологічній сфері. На сьогодні людина генерує безліч інноваційних технологій, створених під впливом науково-технічного прогресу в екології, біології та медицині. Нині основи соціальної концепції включають "проблемні ситуації" етико-правового характеру, які об'єктивно виникають під впливом науково-технічного прогресу, що стосується не тільки біології, а й соціально-гуманітарної проблематики, включаючи біоетику, біологічну, біогеологію та інші галузі науки. Так, на сьогодні науковці не мають достатньої думки щодо бачення та оцінювання результатів розвитку нових технологій та ідей у медицині і біології в цілому. Дослідження соціальних, екологічних, медичних, соціально-правових проблем, що стосуються не тільки людини,

а й будь-яких інших живих істот, включених до екосистеми і які оточують людину, містять низку ключових питань, що стосуються етаназі; трансплантації; штучного аборту; клонування людини; створення стовбурових клітин з ембріональних тканин; проведення клінічних дослідів; сурогатного материнства тощо. З огляду на наявність наукових незгоджень етико-правового характеру стосовно живого в контексті науково-технічного прогресу, ваги набуває повернення до синкретичних основ людського знання, до розуму як мудрості, в якій раціональне і когнітивне пов'язане з практичною філософією.

Нова форма міждисциплінарного знання "етика живого" має як одну із передумов і основ теоретичну думку, яка виникла в ході історичного розвитку християнства. Біоетика ґрунтується на принципі біоцентризму – "єдності і нерозривності життя, представленого людськими індивідами та іншими живими істотами, природними об'єктами, світом живої і навіть "неживої" природи" [Пустовит С. В. Глобальна біоетика : становлення теорії і практики (філософ. аналіз) / С. В. Пустовит. – К. : Арктур, 2009. – 324 с., с. 11]. Принципи одного з ключових концептів життя в біоетичній життя у своїх численних проявах є найвищою цінністю, життя – це єдність духовного і матеріального, життя – це тотальність, етичні принципи із найбільш важливим інструментом тривалості життя – перегукуються із постулатами представників східнохристиянських вчень. По-перше, християнський персоналізм утверджує об'єктивний онтологічний статус людської особистості, яка є образом і подобою Бога, синем Божим, а її тіло і душа – неділима єдність життєвої сили. По-друге, у вченнях отців та вчителів церкви утверджується краса і праведність життя, створеного Богом. Усе живе, природа і людина в ній, розуміється як щось сакральне. Виники проти нього – рішні і недопустимі, бо руйнують творіння Боже. По-третє, основа людського життя закорінена в духовному світі людини, співвіднесенному з божественною трансценденцією.

Православна Церква визнає людське достоїнство за ембріоном на будь-якій стадії розвитку, включаючи blastocystну (якщо нема смертельної загрози матері). "Тонкого розрізнення плоду сформованого або ще не сформованого у нас немає", – говорить Василій Великий (IV ст.) у своєму першому Канонічному посланні, включеному до Книги правил Православної Церкви [Василій Великий. Правила святого Василія Великого. Перше канонічне послання святого отця нашого Василія Великого. Археєпископа Кесарії Каппадокійської, до Амфілохія, Єпископа Конійського. Правила 2 / Василій Великий // Книга правил святих апостолів вселенських і помісних соборів і святих отців / пер. С. М. Чокалюк ; гол. ред. О. В. Вакулєнко, ред. Н. Я. Пухольська].

На цій підставі Церква з давніх часів розглядала навісний аборт на будь-якій стадії вагітності як убивство, як злочинне посягання на священний дар людського життя. Те ж слід сказати і про будь-які експерименти (з науковою чи комерційною метою), які передбачають руйнування людських ембріонів [Мелетий (Митрополит Нікопольський). Аборти (Отношение к ним Православной Церкви) / Мелетий, Митрополит Нікопольський. – К. :

– К., 2001

Изд. Укр.-Финского ин-та менеджмента и бизнеса. 1992. – 23 с.].

Особливостю дискусії православних богословів є їхнє постійне прагнення відшукати аргументи на користь своєї позиції у спадщині отців Церкви, зокрема у доктринах східної патристики. Такий підхід є цілком законним і з огляду на позицію, притаманну традиції православного богослов'я, яка полягає у тому, що свідчення Православної Церкви має силу не меншу, ніж Святе Писання. Та попри задекларовану "вірність святоотцівським традиціям", православні теологи змушені не тільки шукати аргументи, але й модернізувати православне вчення у питанні виникнення живого, оскільки еволюційна теорія завдала сильнішого удару ортодоксальним поглядам. Вище духовенство визнало необхідність змін, спрямованих на осясненні ідеології і тактики релігії. Своєю позицію богослови аргументують твердженням, що догмати містять у собі деяку незмінну сутність, яка, однак, на різних ступенях історії виражається в різних формах.

Глибока повага до живого необхідна, аби зупинити тих, хто поставив його під загрозу знищення. Будь-яка форма життя від самого моменту своєї появи залежить від навколишнього середовища і від оточення. Життя зароджується, розвивається і перебігає саме в спільності усіх своїх форм. Ця ідея біоцентризму в умовах культури постмодерну та постнекласичної науки актуалізує етичні сторони науково-технічного прогресу: людина, як і тварина, може виявитись незахищеною перед генними технологіями клонування, біоімплантації, трансплантації органів і тканин. Християнська етика, біоетика створюють перспективу "управління" суспільною думкою і для допання невиваженого підходу до майбутнього, адже суспільство, для якого науково-технічний прогрес стає самоціллю, позбувається "людських виборів" і може зазнати катастроф.

Таким чином, у сучасній православній думці формується нова ціннісна парадигма життя, що бере свій початок від загальнолюдських цінностей, які репрезентували представники східної патристики. Тому сучасні православні богослови, поєднуючи релігійні та наукові досягнення в царині осмислення живого, все ж залишаються на позиціях отців східної церкви, які особливу увагу звертали на духовно-етичні регулятиви поведінки людини задля подальших перспектив коєволюції природи і людини.

Н. В. Іцук, канд. філос. наук, доц., НАУ, Київ

ischuknb@mail.ru

МЕТААНТРОПОЛОГІЯ ІСІХАЗМУ

Під ісихазмом (εσιχαζωμ) (з грецької – спокій, мовчання) розуміють стародавню традицію, що включає в себе розгалужений й оригінальний комплекс уявлень про людину, її свідомість та діяльність, в тому числі й у соціумі. Власне, слово "ісихія" означає "зведення розуму в серце", тобто поєднання всіх тілесно- і духовно-розумових якостей людини в акті божественної молитви. Сучасна наукова література пропонує декілька

варіантів дефініції терміну "ісихазм". Його розуміють як: а) ідеал ранньохристиянського подвижництва, розповсюдження серед монахів самітників; б) психосомастичний метод самозалиблення й медитації з постійним промовлянням молитви; в) систему богословських понять, розроблених св. Григорієм Папавою. Втім, у контексті нашої статті на особливу увагу заслуговує так званий політичний ісихазм – соціальна та культурна програма, яка здійснювалася у Візантії і слов'янських країнах в XIV-XV століттях [205. Етика: Енциклопедический словарь / Под ред. Р. Г. Апресяна и А. А. Гусейнова. – М., 2001. – С. 178].

Антропологічний дискурс ісихазму слід розглядати під кутом зору спеціфічних процесів трансформації свідомості людини, "орієнтованих на радикальну, онтологічну, зміну ... найбільш фундаментальних предикатів, які визначають риси людської природи" [Хоружий С. О старом и новом. – СПб.: Алетейя, 2000. – С. 240]. Справді, ісихазм ґрунтується на постульній і динамічному русі людини як духовно-душевно-тілесної єдності до антропологічної межі. Його позасоціальність має подвійний характер: відсторонення не тільки від "зовнішнього", нецерковного світу, але й від повсякденної соціальності братів у Христі. Таке подвійне заперечення перетворює цей феномен на квінтесенцію позасоціальності, "життя без Бога", але й торкається питання місця еклесії у метафізиці особистого спасіння. Герметична замкненість життєвого світу ісихаста створюється низкою приписів езотерічного та езотерічного характеру. Езотерічний рівень конститується формальними настановами "тікати від людей", дотримуватися "діяльної" та свідомої "безмовності" та перебувати у стані безперервної молитви. Так, просторово, на противагу киновіту, ісихаст мусить перебувати в келії, у страху Божому й роздумках про Бога. Келія, відмовочуючи метафізичний простір Богоспількування від соціальності, перетворюється на зовнішню ороху ісихії. Темпоральне відмовування ісихаста відбувається завдяки особливому перебігу антропологічного часу в ісихастському досвіді. Найбільш вдало часовий континум сакрального досвіду описаний Св. Августином, який охарактеризував його так: теперішнє минулого — це пам'ять; теперішнє, теперішнього це споглядання; теперішнє енергіями людини та розгортається Отже, ісихастський час конститується енергіями людини та розгортається як богоспоглядання й богоочікування, що не відповідає характеристикам соціальної темпоральності. Втім, континуальні характеристики життєвого світу ісихаста не мають суттєвого значення, а лише створюють передумови для подальших глибинних духовних трансформацій людської особистості. Як слушно зауважує з цього приводу Каліст Уер, "людина може змінити місце проживання, переселитися до пустелі, але серцем перебувати у метушні великого міста і, навпаки, можна тілом перебувати в місті і зберігати ісихію в серці. Справа не в тому, де ми перебуваємо, а в тому, що при цьому відбувається у нашій душі" [Каліст (Уер). Внутреннее Царство. – К., 2004. – С. 79].

Насправді, метою ісихастської практики є прямування до метафізичної